

ZNALOSTNÍ MANAGEMENT

2. ŘÍZENÍ INFORMACÍ A ZNALOSTÍ

Omar Ameir

Cíle prezentace:

- **vymezit informační společnost**
- **definovat pojmy související s informační společností, informační vědou a informačními zdroji**

Osnova prezentace

- 1. Charakteristika informační společnosti**
- 2. Pojmy z informační vědy**
- 3. Pojmy z informačních zdrojů**

1. Charakteristika informační společnosti

- **Lidská společnost prochází mnoha etapami (viz globalizační vlny, ale nejen ony).**
- **Předchozí etapa: industrializace – rozšířila fyzické možnosti a sílu člověka (ne, že by díky ní byl člověk silnější, ale mohl zvládnout aktivity, které by jinak sám dokázat nemohl).**
- **Současná etapa: informatizace – rozšířila duševní schopnosti člověka (pomáhá řešit relativní i absolutní omezenost zdrojů – surovinových, energetických a ekonomických).**
- **Dnes je již hlavní obchodní komoditou informace (ještě cennější než produkt je pro vyspělou organizaci informace, jak jej vyrobit – nejcennějším produktem je tedy informace).**

1. Charakteristika informační společnosti

- Informační společnost tedy vzniká **kvalitativní** přeměnou industriální společnosti (přeměna má mnoho forem, ale pouze ta kvalitativní posouvá společnost k její informační podobě).
- Nositelem inovačních změn a výchozím zdrojem rozvoje jsou informace a znalosti.
- Probíhá intenzivní informatizace společnosti především rozvojem informačních a komunikačních technologií.
- Vyžaduje se znalost práce s informacemi, znalostní i zkušenostmi.

1. Charakteristika informační společnosti

- **Související změny v myšlení, jednání i organizování podnikatelských subjektů.**
- **Zostřuje se konkurenceschopnost - nejdůležitější oblastí se stává management informací a znalostí ve všech společenských sférách (viz níže).**
- **Rozhodujícím faktorem pro podnikatelskou sféru se stává produktivita znalostí a znalostních pracovníků (specialistů majících značné znalosti a schopnosti prakticky tyto znalosti využívat).**
- **Rozvíjí se informační ekonomika (viz výše – význam informace jako nejdůležitější komodity).**

1. Charakteristika informační společnosti

- Výrazně se mění pracovní prostředí, pracovní podmínky, pracovní návyky, rozvíjí se pracovní činnost v domácím prostředí (světové dění tento posun výrazně ovlivňuje).
- Společnosti výrazně dominuje uchovávání informací (zejména v elektronické podobě) a elektronická komunikace.
- Staré heslo “učit se, učit se, učit se“ je nahrazeno požadavkem „učit se učit“, kdy proces učení se a jeho zvládnutí je důležitější než samotná náplň tohoto procesu.
- Významně se zvyšuje závislost na elektronizaci života, se všemi pozitivními a negativními důsledky.

1. Charakteristika informační společnosti

- **Pozitivní důsledky:**
 - dostupnost informací;
 - aktuálnost informací;
 - úplnost informací;
 - relativní svoboda s nakládáním s informacemi;
 - zvýšení informovanosti (ve všech sférách profesionálního i soukromého života);

1. Charakteristika informační společnosti

- **Pozitivní důsledky:**
 - relativně levná výměna informací v celosvětovém měřítku;
 - okamžitý přenos informace (včetně její archivace);
 - nové obory obchodu (e-business) a peněžních služeb (e-bankovníctví);
 - virtuální podnikání (i pro staré obory obchodu);
 - globální spolupráce (viz třetí vlna globalizace);
 - nová organizace produkce (výrobků i služeb).

1. Charakteristika informační společnosti

- **Negativní důsledky (míru působení nelze spolehlivě posoudit, ani odhadnout):**
 - **ztráta soukromí (dehumanizace komunikace elektronickými technologiemi);**
 - **ztráta sociálních vazeb;**
 - **zahlcení informacemi (situace, kdy subjekt nedokáže efektivně pracovat s informacemi, jelikož informací je nadbytek a není pro něj možné je zpracovat v adekvátním čase) – informační exploze, redundantní informace, exformace (informační odpad);**
 - **ztráta právního povědomí vyvolaná anonymitou přístupu na síť (a dalšími faktory – např. copyright).**

1. Charakteristika informační společnosti

- **Negativní důsledky (míru působení nelze spolehlivě posoudit, ani odhadnout):**
 - zvýhodnění podmínek pro organizovaný zločin;
 - filosofické, morální a zdravotní problémy:
 - **netholismus – chorobná závislost na internetu ve všech formách (v širším pojetí zde patří i závislost na telefonu a TV);**
 - **internaut – subjekt, který si text, na který reaguje, pořádně nepřečte nebo jeho smysl nepochopí, a přesto se vyjádří – internetový zmatenec (pozor, není to troll);**
 - **psychické poruchy, problémy se zrakem a pohybovým aparátem;**
 - **problematika ochrany dat a informací;**
 - **neadekvátně reagující vzdělávací systém.**

2. Informační věda

- **Vědecká disciplína studující cesty nebo vlastnosti, kterými organismy zpracovávají informace.**

a) Data:

- **základní jednotka informační vědy a informačního procesu;**
- **představují obvykle něco, co se dá v praxi získat experimentem, měřením nebo pozorováním (monitorováním smysly) – objektivně zobrazují stavy nebo vlastnosti objektů nebo probíhající procesy v reálném prostředí kolem nás (nezávisle na našem vědomí);**
- **jejich základem jsou znaky (tečky, čárky, noty...).**

2. Informační věda

b) Komunikovatelný prvek:

- pojem podružný datům (podmnožina dat);
- posloupnost znaků (abeceda, stupnice, desítková soustava čísel);
- význam znaků a jejich posloupností je smluvní – je nutné se dohodnout na způsobu interpretace jevů reálného světa;
- soustava znaků je v podstatě kódem pro záznam dat jako základního prostředku přenosu a uchování.

2. Informační věda

c) Informace:

- data, která:
 - příjemci přináší určitý význam (na základě znalostí, zkušeností a vědomostí, kterými disponuje);
 - u příjemce snižují entropii (neurčitost, neuspořádanost) vzhledem k jeho potřebám a požadavkům;
- v užším slova smyslu: údaj, který je užitečný vzhledem ke skrytým nebo projeveným potřebám uživatele – takový údaj, fakt, zpráva či sdělení, které obohacují příjemcovo poznání (informace musí proto být pro příjemce nová).

2. Informační věda

c) Informace:

- vzhledem k výše uvedenému platí, že informace:
 - představuje výsledek subjektivního poznání a myšlení;
 - opětovně iniciuje tvořivé myšlení a následně i jednání;
- P. F. Drucker: „Informace lze chápat jako data obohacená o relevantnost a účelnost – přeměna dat na informace tedy vyžaduje znalosti“;
- nezbytnou podmínkou snižování entropie příjemce informace je kvalita informace;

2. Informační věda

c) Informace:

– Faktory ovlivňující kvalitu informace:

- relevance;
- správnost;
- včasnosti;
- aktuálnost;
- úplnost;
- přiměřené podrobnosti;
- ekonomičnost (nákladovost jejího získání).

2. Informační věda

d) Znalosti:

- jde o využívání informací;
- vznikají odvozením od informací pomocí určité posloupnosti:
 - formálních pravidel – porovnávání informací, jejich třídění, analyticko-syntetické vyhodnocování, ověřování, prověřování informací v praxi;
 - neformálních pravidel – interakce mezi zkušenostmi, dovednostmi, fakty, vztahy, hodnotami, myšlenkovými procesy a významem – občas zapotřebí využití mimosmyslového vnímání (intuice, předpoklady, odhad).

2. Informační věda

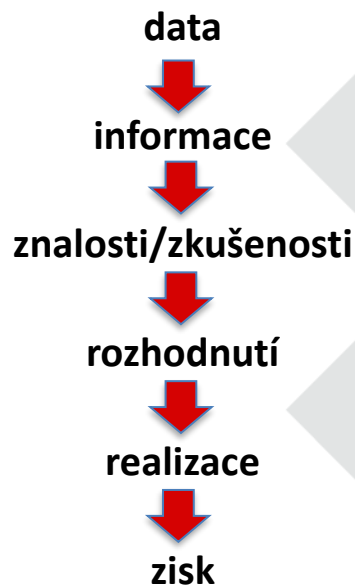
d) Znalosti:

- vznikají zasazením určitého množství informací do kontextu (jsou definovány v kontextu jiných informací);
- vyvíjejí se a nejsou konečné (vymezují základní rámec pro poznávací procesy interpretace – umožňují interpretaci);
- poskytují předpoklady k pochopení systému souvislostí a možností (poskytují tak individuální kompetenci (schopnost) pracovat s informacemi, vyhledávat vhodné datové i informační zdroje a tvůrčím způsobem je využívat a interpretovat).

2. Informační věda

e) Informační proces:

- Z hlediska informačního a znalostního managementu považujeme informační proces za následující posloupnost:

2. Informační věda

e) Informační proces:

- Představuje vyšší stupeň operací mezi daty, informacemi, znalostmi a zkušenostmi a umožňuje předpovídat data i informace na základě převzatých informací, znalostí i zkušeností.

3. Informační zdroje

a) Dokument:

- **základní informační zdroj – sestává se z nosiče informací a množiny dat nebo informací, které jsou na něm zaznamenány a formálně i obsahově uspořádány;**
- **v současnosti: všechny primární informační zdroje, bez ohledu na jejich fyzikální podstatu, obsah a způsob prezentace (hmotné jednotky vznikající libovolným zaznamenáním dat či informací za účelem jejich uchování v čase (archivace) a jejich přenosu v prostoru (distribuce).**

3. Informační zdroje

b) Primární informační zdroje:

- tvoří je původní prameny, obsahující bezprostředně nová sdělení o výsledcích odborné a vědecké práce, tzn. původní sdělení, výsledky experimentů, výpočtů, měření, tvorba závěrů a koncepcí (nové výsledky tvůrčí práce – její primární obraz);
- pro oblast vzdělávání a vědeckovýzkumnou oblast jsou nejdůležitějšími primární informační zdroje v odborných časopisech (články).

3. Informační zdroje

c) Šedá literatura:

- podmnožina primárních informačních zdrojů;
- nejsou běžně dosažitelné, jsou vydávány v malých nákladech a mají menší využívání mezi odborníky než ostatní druhy primárních zdrojů;
- tři okruhy primárních informačních zdrojů pro oblast vzdělávání a VaV:
 - zprávy z vědeckých a odborných setkání;
 - výzkumné a vědecké zprávy;
 - vědecko-kvalifikační práce.

3. Informační zdroje

d) Sekundární informační zdroje:

- **zpracovávají primární informační zdroje ve formě publikací:**
 - **periodicky – systematicky (referátové časopisy);**
 - **neperiodicky (kompendia – tedy příručka, stručný přehled – stručná sbírka informací týkajících se souboru znalostí);**
- **neposkytují detailní informace uvedené ve zdrojích primárních, ale informují o tom, kde jsou informace k nalezení (bibliografické citace) a jaký je stručný souhrn těchto informací (výsledků – anotace, resumé, souhrn a abstrakt jako bibliografická citace + anotace).**

3. Informační zdroje

e) Terciální informační zdroje:

- zpracovávají primární i sekundární zdroje;
- zpracovávání probíhá selektivně:
 - podřízeno konkrétnímu účelu, úvaze a kritickému pohledu autora;
 - uváděné skutečnosti nebývají dokládány literárními citacemi (hlavním účelem není úplnost informací, ale vhodnost výběru a způsob prezentace – logika, přehlednost, účelnost a hutnost);
 - obvykle ve formě souvislého textu, nikoliv ve formě abstraktů či anotací (důraz je kladen na definování pojmů, vzájemné souvislosti a návaznosti, zdůraznění těch nejdůležitějších informací majících zásadní význam pro objasnění a pochopení dané problematiky v širších souvislostech).

3. Informační zdroje

f) Individuální informační zdroje:

- přísluší konkrétnímu specialistovi, odborníkovi, manažerovi – získávají informace m. j. i komunikací se spolupracovníky, kolegy, ostatními odborníky (organizovaným nebo neorganizovaným způsobem);
- dva způsoby získávání tohoto typu informací v oblasti vzdělávání a VaV:
 - neorganizovaný: tvůrčí diskuse mezi spolupracovníky, diskuse na odborných a vědeckých setkáních, korespondence, telefonické hovory;
 - organizovaný: oficiální a formální vědecká a odborná setkání – semináře, kolokvia, symposia, konference, sjezdy.

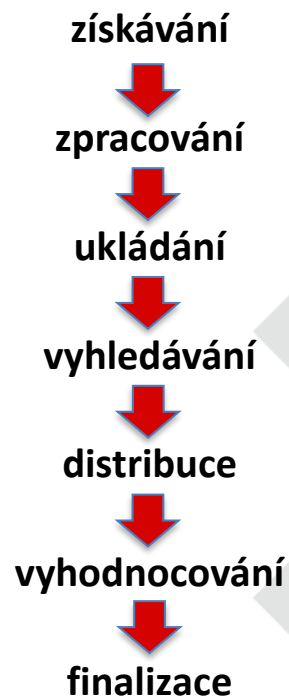
3. Informační zdroje

g) Ostatní informační zdroje:

- neobsahují fakta, ale plní organizační, pomocnou a signální funkci – informace o informacích (seznamy periodik, překlady, seznamy autorů a specialistů, biografie významných osobností, seznamy soudních znalců, knihovní katalogy...).

3. Informační zdroje

h) Aktivity jedince v rámci informačního procesu:

Děkuji za pozornost